

után szétmosódott paticsmaradványait „in situ” tártuk fel. A kemence alapozásában kerámiatöredékeket, a platni teljes elbontása után a boltozat tapasztásához használt kosárszerű „sablonhoz” tartozó karólyukakat figyeltünk meg.

HORVÁTH M. ATTILA

413. Szigliget, vár

(Veszprém megye) Kú

2008 áprilisától kezdve folytattuk a műemlék vár régészeti kutatását. A feltárást ezévből a konyhaajtóból elindulva bányász módon kezdtük meg. Nem sokkal a bejárat után egy agyagba rakott kőfalat tártunk fel. A falsík azonban csak a padló közelében (40–50 cm magasan) volt egyértelmű. A feltárással D felé fordultunk és követtük a fal alsó részét. A helyiség É-i falától 160 cm-re az említett fal K-i irányba fordult. Megfigyeléseink alapján egyértelmű volt, hogy itt a kályha agyagba rakott alapját találtuk meg, felmenő részei azonban nem voltak egyértelműek. Amikor elértük az alap sarkát, megértettük ennek okát. A 17. századi robbanásakor egy kisebb faltömb eltalálta a kályha DNY-i sarkát. Ennek következtében az agyagba rakott fal meglazult, így azt nehezen lehetett elkülöníteni a körülötte lévő törmeléktől. A rombolást okozó faltömb azonban jól elvált a kályhától, hiszen a torony falát már szinte cement keménységű mészhabarcba rakták.

A feltárást azzal folytattuk, hogy ezt a kisebb falmaradványt eltávolítottuk a kemence DNY-i sarkáról. Kinagyoltuk a kemencét, alapjának falsíkját követve. Amikor a tüzelőhely körbejárhatóvá vált, akkor kezdtük csak meg a bontását.

A kemence tetejének alapos tisztítása után nyilvánvalóvá vált, hogy annak boltozatának középső része beszakadt. Lemélyítve itt egy kicsit a törmelék, láthatóvá vált belső, vastagon átégett felülete. Az is egyértelmű lett, hogy íves oldalfalai közül az É-i és a K-i nagyon jó állapotban van, önhordónak tekinthető. A D-i fal azonban nagyon rossz állapotban volt, gyakorlatilag csak a kemencében lévő törmelék tartotta egybe. Szakaszosan bontottuk és dokumentáltuk. A kemence formáját teljes egészében dokumentálni, É-i és K-i harmadában metszetrajzot készíteni, alaprajzát teljes egészében felmérni lehetett. A várakozásoktól eltérően nem egy kályha, hanem egy kemence került itt elő. A konyhából nyíló fűtőnyílást kövek zárták el. A fűtőnyílást a nem várt Ny-i oldal középső részén találtuk meg. A nyílás téglából készült, É-i kávéja in situ megmaradt. A D-i kávéjának azonban csak indítása maradt meg, a nyílás szélessége mégis teljesen egyértelmű volt.

A helyiség É-i falán megmaradt vakolat élesen kirajzolta a kemence előtt itt állt cserépkályha méretét. A vakolatlan falszöveten üresen hagyott nyílás a füstelvezető nyílás. A kemence méretei és tetejének megmaradt részei arra utalnak, hogy ezt a nyílást a kemence füstelvezetésére is használták. A kemence É-i oldalfalában van egy homorú mélyedés a füstelvezető nyílás

alatt. A kemence tetején 2002-ben talált oromcsempe arra utal, hogy felül volt még valamilyen felmagasodó rész, amit ilyen csempékkel vettek körül.

A kemence sütőfelülete enyhén lejtett a szájnnyílás felé. Belebontva a sütőfelületbe kiderült, hogy abba kerámiát tapasztottak. Feltárva a sütőfelületet azt láttuk, hogy a kerámia nagyjából kályhacsempe, ezek a csempék olyanok, mint amelyeket az É-i szoba kályhájának az omladékában találtunk.

A helyiség teljes feltárása után kisebb meglepetéssel szolgált a D-i fal, ami valójában függőlegesre vágott sziklafal. A sima függőleges rész azonban kb. 100–120 cm után megszűnt, és kissé rézsús, egyenetlen felületként folytatódott a padló felé.

A helyiség Ny-i faláról korábbi ismereteink alapján azt gondoltuk, hogy annak középső része teljesen kiomlott. Kiderült azonban, hogy alsó része mintegy 80 cm magasan megmaradt. Végül átvágtuk a helyiség padlóját a kemence DNY-i sarka és a D-i fal közötti szakaszon. Itt nem egyenetlen sziklapadlót találtunk, mint az É-i szobánál, hanem köves, homokos feltöltést, amely kevés faszénmaradványt is tartalmazott. Ebből a feltöltésből 14–15. századra keltezhető, vörös anyagú, vékony falú fedő töredéke került elő. Ez egyértelműen alátámasztja azt a korábbi megállapításunkat, hogy a ház a 16. századnál nem régebbi.

GERE LÁSZLÓ – FÜLÖP ANDRÁS

414. Szombathely, Ady tér – Latinka

(Vas megye) Rő

2008. augusztus 27. és szeptember 5. között régészeti szakfelügyeletet végeztünk az Ady tér és a Latinka között épített távhővezeték munkálatainál. Átlagosan 80–120 cm mélyen ásták ki a vezetékek árkat, ezzel helyenként 5–15 cm vastagságban megbolygattak egy kevert sötétfelete, valószínűleg késő római réteget. A kidobott földben másodlagosan odakerült római kori töredékek kerültek elő, újkori kerámiával együtt. Ez a réteg a Perint felé haladva eltűnt az árokból.

A római út, mely a korábbi kutatások során már ismert volt – Ady téri távhővezeték leletmentése, valamint a tűzoltóság épületének kivitelezése során útalapozási rétegek kerültek elő – a Perint partja mellett már nem jelentkezett (valószínűleg nem érték el az akkori római kultúrszintet). A Ny-i szakaszán a vezetéknek csak az egykori 20. sz. eleji téglapületek elplanírozott törmelékét és hulladékát bolygatták meg a munkagépek.

Munkatársak: Szilasi Attila Botond régésztechnikus, Derdák Ferenc geodéta.

FARKAS CSILLA

415. Szombathely, Ady tér – Petőfi Sándor utca

(Vas megye) Rő

A fenti területen távhővezeték fektetésével földmunka folyt, melyet 2008. augusztus 26-án megtekintettünk.